

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 23/2005 vp**

**Hallituksen esitys laiksi alueiden kehittämis-
lain muuttamisesta**

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä syyskuuta 2005 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi alueiden kehittämislain muuttamisesta (HE 89/2005 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi hallintovaliokuntaan samalla määrännyt, että valtiovarainvaliokunnan on annettava asiasta lausunto hallintovaliokunnalle.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaostossa.

Asiantuntijat

Hallinto- ja tarkastusjaostossa ovat olleet kuul-tavina

- kehittämispäällikkö Teemu Eriksson, sisä-asiaiministeriö
- neuvotteleva virkamies Kirsti Vallinheimo, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Auli Korhonen, kaup-pa- ja teollisuusministeriö
- hallitusneuvos Matti Ilonen, työministeriö
- johtaja Hannu Paju, Uudenmaan TE-keskus
- maakunta-asiamies Antti Iso-Koivisto, Suo-men Kuntaliitto
- maakuntajohtajien puheenjohtaja Altti Seik-kula
- selvityshenkilö Esko Riepula.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksen tavoitteena on muuttaa valtion talous-arviossa alueiden kehittämiseen varattujen voi-mavarojen hallinnointia niin, että ne käsiteltäi-siin nykyistä suurempana kokonaisuutena. Kes-keiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat alueel-liset määrärahat valtion talousarviossa koottai-siin kunkin ministeriön osalta yhteen. Koottujen määrärahojen alueellisesta jakamisesta päättäisi ehdotuksen mukaan valtioneuvoston yleisistun-to. Valtioneuvosto voisi harkintansa mukaan jät-tää osan jaettavasta määrärahasta käyttötarkoi-tukseen sitomatta, jolloin maakunnan liitto päät-

täisi osuuden kohdentamisesta kyseisen määrä-
rahan käyttötarkoituksiin maakunnassa.

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman valtion rahoitusta koskevasta osasta tehtäisiin maakunnan valtionrahoitusesitys. Esityksen hyväksyisi maakunnan liitto. Ministeriöt val-mistelisivat omat koottuja momentteja koskevat talousarvioehdotuksensa näiden ehdotusten poh-jalta. Tarkoituksena on, että ministeriöt neuvot-televat ennen esitystään valtioneuvostolle sekä maakunnan liittojen että alaisensa aluehallinnon kanssa.

Samanaikaisesti on tarkoitus perustaa valtioneuvoston asetuksella alueiden kehittämisen yhteistyöryhmä keskushallintoon. Ryhmä huolehtisi aluekehityksen yhteensovittamisesta keskushallinnossa, ja sille koottaisiin myös nykyisin toimivien työryhmien aluekehitykseen liittyvät tehtävät.

Lakiehdotuksella halutaan luoda edellytykset sille, että eduskunta ja valtioneuvosto etukäteen saavat tiedon siitä, että aluekehityslain keinoin kohdennettavat voimavarat vastaavat mahdollisimman hyvin alueiden omia tarpeita.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtiovarainvaliokunta, joka on tarkastellut asiaa toimialansa mukaisesti ennen muuta budjettotoiminnan näkökulmasta, katsoo, että hallituksen esityksessä ehdotettu järjestely on tarkoituksenmukainen. Se vahvistaa maakunnan liittojen asemaa valtion talousarviossa olevien voimavarojen suuntaamisessa ja lisää päätöksenteon yhteensovittamista nykyisestä niin keskus- kuin aluetasolla ja niiden välillä. Myös päätöksenteko koottujen määrärahojen osalta tulee läpinäkyvämmäksi. Näiltä osin hallituksen esityksen tavoitteet valiokunnan mielestä toteutuvat.

Lakiehdotuksen valmistelussa on ollut pohjana selvityshenkilö Esko Riepulán ehdotus sisäasiainministeriölle. Tässä ehdotuksessa lähdettiin aluekehittämiseen liittyvien määrärahojen kokoamisesta hallinnonalojen yli yhdelle momentille. Lausuntokierroksella ministeriöt pitivät tätä ongelmallisena.

Nyt esillä oleva lakiehdotus on ymmärrettävä kompromissina selvityshenkilön hahmotteleman mallin ja annettujen lausuntojen välillä. Samalla se on nähtävä selkeänä askeleena oikeaan suuntaan.

Valiokunta pitää merkittävänä, että maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman rooli valtion rahoituspäätösten osana selkiytyy ehdotetussa järjestelyssä. Myönteisenä voidaan pitää myös lähtökohtaa, että maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmasta neuvotellaan sekä ministeriöiden että valtion aluehallinnon kanssa. Valiokunnan mielestä on tärkeää varmistaa, että näistä neuvotteluista muodostuu aito vaikutusmahdollisuus alueiden ja keskushallinnon kesken.

Huomionarvoista on myös se, että valtioneuvoston yleisistunto päättää jatkossa määrärahojen maakunnallisesta jakamisesta. Kuten lakiehdotuksen perusteluista ilmenee, maakunnan valtionrahoitusesitys ei olisi sitova. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että jakopäätöstä tehtäessä kunnioitetaan maakuntien tahtoa. Näin parhaiten varmistetaan lakiehdotuksen tavoite, että aluekehityslain keinoin kohdennettavat voimavarat vastaavat mahdollisimman hyvin alueiden omia tarpeita.

Lakiehdotuksen 10 a §:n 2 momentin mukaan päätettäessä määrärahojen maakunnallisesta jakamisesta osa maakuntaan kohdennetusta määrärahasta voidaan jättää sitomatta määrättyyn käyttötarkoitukseen. Valtiovarainvaliokunta on viime vuosina talousarviokäsittelyn yhteydessä kiinnittänyt toistuvasti huomiota näiden sitomattomien määrärahojen vähäiseen osuuteen. Valiokunta on katsonut, että määrärahojen todellinen vaikuttavuus maakuntien kehityksen ohjaamisessa edellyttää, että niiden käyttöä ohjataan ministeriötasolta mahdollisimman vähän. Maakunnallisten, vapaiden kehittämisvarojen lisääminen parantaa mahdollisuuksia kehittää kasvukeskusten ulkopuolisten, kasvukykyisten seutujen kilpailukykyä.

Valiokunta korostaa hyvän yhteistyön merkitystä niin keskushallinto- kuin aluetasollakin. Ministeriöiden lisäksi myös TE-keskusten ja maakunnan liittojen on kyettävä löytämään yhteiset tavoitteet. Järjestely ei saa johtaa siihen, että nykyinen jousto määrärahojen uudelleenkohdentamisessa esimerkiksi työllisyys-tilanteen muuttumisen johdosta menetetään.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että se puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Virpa Puisto /sd
vpj.	Matti Ahde /sd	Markku Rossi /kesk
jäs.	Jyri Häkämies /kok	Matti Saarinen /sd
	Kyösti Karjula /kesk	Anni Sinnemäki /vihr (osittain)
	Jari Koskinen /kok	vjäs. Janina Andersson /vihr
	Pekka Kuosmanen /kok	Esko Kiviranta /kesk
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk	Olli Nepponen /kok
	Pekka Nousiainen /kesk	Tuija Nurmi /kok
	Pirkko Peltomo /sd	Pia Viitanen /sd (osittain).
	Iivo Polvi /vas (osittain)	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Alpo Rivinoja.